VERBRAUCHER-ZENTRALE HAMBURG

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
M. POIARESE MADURA
přednesené dne 25. března 2004 [1]

1. *Landgericht München* (Krajský soud v Mnichově) žádá o pokyn k výkladu nařízení Rady (ES) č. 1103/97 ze dne 17. června 1997 o některých ustanoveních týkajících se zavedení eura [2] (dále jen „nařízení č. 1103/97"). Nástup eura měl zvláštní dopad na každodenní život všech hospodářských subjektů v eurozóně. Landgericht München se v podstatě dotazuje, zda peněžní částky odpovídající tarifům za minutu telefonního hovoru mají nebo musí být při přepočtu na euro zaokrouhleny na nejbližší cent nebo zda musí být výsledná hodnota přepočtu vyjádřena s vyšší měrou přesnosti než na nejbližší cent. Odpověď na tyto otázky se může dotknout velkého počtu smluv, zejména v členských státech, které používají jednotnou měnu a kde hodnota nejmenší dílčí jednotky národní měny – která je často používána k vyjádření jednotkových tarifů ve smlouvách o dodávkách zboží či služeb, jako je elektřina, telekomunikace či pohonné hmoty – je nižší než hodnota nejmenší dílčí jednotky eura (cent). Je navíc třeba zdůraznit, že problémy řešené v této věci se pravděpodobně budou opakovat, kdykoli nějaký členský stát přijme jednotnou měnu.

I – Spor v původním řízení a předběžné otázky položené Soudnímu dvoru

2. Žalovaná v původním řízení, O2 (Německo) GmbH & Co. OHG (dále jen „O2"), jejíž obchodní firma až do dubna 2002 zněla VIAG INTERCOM GmbH & Co., je společností se sídlem v Mnichově (Spolková republika Německo), která provozuje mobilní telefonní síť. V průběhu léta 2001 převedla O2 své smlouvy o poskytování mobilních telefonních služeb z německých marek (DEM) na euro. Tarify ve zmíněných smlouvách byly vyjádřeny na základě ceny za minutu hovoru stanovené v německých markách. Uvedené smlouvy také stanovily, že jednotlivé částky za každý telefonní hovor mají být účtovány po časovém úseku v délce deseti sekund.

1 — Původní jazyk: portugalština.

2 — Úř. věst. 1997 L 162, s. 1; Zvl. vyd. 10/01, s. 81.

3. O2 přepočítala jednotlivé ceny za minutu hovoru na základě přepočítacího koeficientu upraveného v článku 1 nařízení Rady (ES) č. 2866/98 ze dne 31. prosince 1998 o přepočítacích koeficientech mezi eurem a měnami členských států přijímajících euro [3], který stanovil, že jedno euro odpovídá 1,95583 německých marek. Poté tyto ceny zaokrouhlila na nejbližší cent podle první věty článku 5 nařízení č. 1103/97, podle níž budou peněžní částky, které mají být zaplaceny či vyúčtovány, po přepočtu na jednotku euro zaokrouhleny nahoru nebo dolů na nejbližší cent.

4. V příkladu předloženém Landgericht München přepočítala žalovaná u hovorů uskutečněných po 21. hodině do pevné sítě v rámci tarifu „Genion Home" cenu za minutu hovoru z 0,05 DEM na 0,02556 eura za použití pevného přepočítacího koeficientu a poté ji zaokrouhlila na 0,03 eura (nejbližší cent) podle článku 5 nařízení č. 1103/97. Na základě tohoto postupu činily poté náklady na desetiminutový telefonní hovor 0,30 eura (což odpovídá 0,59 DEM) namísto dřívější částky 0,50 DEM (což odpovídá 0,26 eura).

5. Když Verbraucher-Zentrale Hamburg e.V. (dále jen „Verbraucher-Zentrale") – sdružení oprávněné činit právní kroky proti porušování právních předpisů na ochranu spotřebitelů – shledalo, že by zákazníci využívající tento minutový tarif pro hovory uskutečněné po 21. hodině do pevné sítě čelili takovémuto zvýšení ceny, podalo toto sdružení žalobu k Landgericht a v zásadě uplatňovalo, že jednostranné rozhodnutí žalované o použití uvedené metody přepočtu a zaokrouhlování bylo v rozporu se zásadami trvání smluv a co nejvyšší míry přesnosti při přepočtu, ze kterých vycházejí příslušné předpisy týkající se zavedení eura.

6. Landgericht se domnívá, že pokud má určit, zda je metoda přepočtu a zaokrouhlování používaná žalovanou slučitelná s nařízením č. 1103/97, je nezbytné, aby Soudní dvůr zodpověděl tyto dvě otázky:

„1. Je třeba první větu článku 5 nařízení č. 1103/97 vykládat tak, že v rámci soukromoprávních smluvních vztahů lze zaokrouhlit jedině konečnou částku k fakturaci nebo jednotlivou částku uvedenou ve faktuře, nebo představuje cena za jednotku/tarif (zde cena za minutu hovoru), které byly rovněž smluvně ujednány, peněžní částku, která má být zaplacena či vyúčtována ve smyslu výše uvedeného ustanovení? Je při rozhodování o otázce, zda je určitý tarif peněžní částkou, která má být zaplacena či vyúčtována ve smyslu článku 5 nařízení č. 1103/97, směrodatné, že se tento tarif určuje jako určitý násobek (v projednávaném případě šestinásobek) jednotky, která slouží jako

3 — Úř. věst. 1998 L 359, s. 1.

základ (v projednávaném případě časový úsek v délce deseti sekund) pro výpočet konečné částky k fakturaci, nebo že tento tarif představuje z hlediska spotřebitele určující znak?

2. Je třeba nařízení č. 1103/97 (zejména článek 5) vykládat tak, že obsahuje taxativní úpravu, na jejímž základě částky jiné než částky, které mají být zaplaceny či vyúčtovány (pokud se takové částky vyskytují), nemohou být zaokrouhlovány způsobem popsaným v článku 5, takže musí být i nadále uváděny v dřívější národní měně nebo je třeba uvádět přesnou částku, která byla výsledkem přepočtu?"

7. Zodpovězení uvedených otázek vyžaduje zejména výklad následujících ustanovení práva Společenství.

8. Podle článku 3 nařízení č. 1103/97:

„[z]avedení eura nepůsobí změnu jakýchkoli ustanovení právních nástrojů ani osvobození od dluhu, ani neopravňuje k nesplnění právních závazků, ani nepřiznává některé ze stran oprávnění takový právní nástroj jednostranně změnit či ukončit jeho platnost. Toto ustanovení se použije, nedohodnou-li se strany jinak."

9. Článek 1 stanoví, že pro účely uvedeného nařízení se

„– ‚právními nástroji' rozumějí právní předpisy, správní akty, soudní rozhodnutí, smlouvy, jednostranné právní akty, platební nástroje jiné než bankovky a mince a ostatní nástroje mající právní účinek,".

10. Podle článku 4 nařízení č. 1103/97:

„1. Přepočítací koeficienty budou přijaty v podobě jednoho eura vyjádřeného v jednotlivých národních měnách zúčastněných členských států. Budou vyjádřeny na šest platných číslic.

2. Přepočítací koeficienty nebudou při přepočtech zaokrouhlovány ani upravovány na méně platných číslic.

3. Přepočítací koeficienty se použijí pro přepočty mezi jednotkou euro a národními měnovými jednotkami v obou směrech. Inverzní koeficienty odvozené z přepočítacích koeficientů se nebudou používat.

4. Peněžní částky, které mají být přepočteny z některé národní měnové jednotky na jinou, budou nejprve přepočteny na peněžní částku vyjádřenou v jednotce euro, přičemž tato částka smí být zaokrouhlena, avšak nejméně s přesností na tři desetinná místa, a poté budou přepočteny na druhou národní měnovou jednotku. Jiný způsob přepočtu lze použít jen tehdy, přinese-li stejné výsledky."

11. Konečně, podle článku 5 nařízení:

„Peněžní částky, které mají být zaplaceny či vyúčtovány, budou při zaokrouhlování po přepočtu na jednotku euro podle článku 4 zaokrouhleny nahoru nebo dolů na nejbližší cent. Při přepočtu na národní měnovou jednotku budou peněžní částky, které mají být zaplaceny nebo vyúčtovány, zaokrouhleny nahoru nebo dolů na nejbližší dílčí jednotku, nebo pokud taková dílčí jednotka neexistuje, na nejbližší existující jednotku, anebo podle vnitrostátních právních předpisů nebo zvyklostí na násobek nebo zlomek dílčí jednotky nebo národní měnové jednotky. Vede-li použití přepočítacího koeficientu k výsledku nacházejícímu se přesně ve středu, zaokrouhlí se částka nahoru."

12. Písemná a ústní vyjádření předložily O2 a Komise. Tato vyjádření jsou řešena v kontextu posouzení právních otázek vznesených vnitrostátním soudem.

II – Právní posouzení

A – *Úvodní poznámky*

13. Soudní dvůr je žádán, aby v této věci rozhodl o předběžné otázce související s tím, že samotný přepočet a zaokrouhlení smluvně sjednané ceny za minutu za některé hovory ve výši 0,05 DEM na 0,03 eura vedl k tomu, že cena takového telefonního hovoru, byť i jen v délce dvou minut, kterou je nucen zaplatit zákazník, který si zvolil uvedený minutový tarif, činí o jeden fenik (0,01 DEM) více než před přepočtem. Čím delší je telefonní hovor při dané sazbě, tím více narůstá částka, která má být zaplacena. Desetiminutový hovor stojí například o devět feniků více než před zavedením jednotné měny. Při přepočtu na euro odpovídá těchto 0,09 DEM částce 0,05 eura. Vzhledem k tomu, že telekomunikační poplatky a jiné ceny v rámci dlouhodobých smluv jsou občas zvyšovány, nebyl by tento nárůst nijak zvlášť překvapující, pokud by nevycházel výlučně z přepočtu peněžní částky, která byla dříve uvedena v německých markách, na jednotku

euro. Jinými slovy, uvedený problém vznikl z toho důvodu, že zvýšení částky, která má být zaplacena, nebylo důsledkem výslovného zvýšení ceny, nýbrž bylo skryto v přepočtu, který měl být s ohledem na smluvně sjednané ceny neutrální.

14. Úvodem je třeba upozornit, že k přepočtu peněžních částek, jako jsou smluvně sjednané ceny za minutu hovoru, mělo dojít nejpozději ke konci „přechodného období", kterým se podle článku 1 nařízení Rady (ES) č. 974/98 ze dne 3. května 1998 o zavedení eura [4] (dále jen „nařízení č. 974/98") „rozumí období počínající 1. lednem 1999 a končící 31. prosincem 2001".

15. Přepočet takových peněžních částek měl proběhnout zaprvé na základě zásady právní rovnocennosti eura a národních měnových jednotek, která je zakotvena zejména v článku 14 nařízení č. 974/98. Uvedené ustanovení říká, že „[o]dkazují-li právní nástroje existující ke konci přechodného období na národní měnové jednotky, považují se tyto odkazy za odkazy na jednotku euro podle příslušných přepočítacích koeficientů" [5]. Zadruhé nutnost převést částky, jako jsou smluvně sjednané ceny za minutu hovoru, je i důsledkem zásady, že po skončení přechodného období má být euro používáno jako jediné zákonné platidlo [6].

16. Tím je logicky zodpovězena poslední část druhé otázky položené Landgericht. Po skončení přechodného období již O2 neměla možnost i nadále platně uvádět různé ceny za minutu hovoru v německých markách jako před zavedením eura. Komise i O2 se v tomto bodu shodují.

17. Zbývá tedy rozhodnout o základní otázce, kterou položil Landgericht Soudnímu dvoru, zda nařízení č. 1103/97 připouští zvýšení částek, které mají v konečném důsledku uhradit spotřebitelé používající určitou sazbu, v případě, že takové zvýšení vyplývá výlučně z přepočtu smluvně sjednaných cen za minutu hovoru uvedených v národní měně na jednotku euro a jejich následného zaokrouhlení na nejbližší cent.

4 — Úř. věst. 1998 L 139, s. 1; Zvl. vyd. 10/01, s. 111.

5 — Článek 13 téhož nařízení stanoví, že článek 14 „se použij[e] od konce přechodného období".

6 — Viz čl. 15 odst. 1, který výslovně stanoví, že „[b]ankovky a mince znějící na národní měnovou jednotku, jak je uvedena v čl. 6 odst. 1, zůstanou v rámci svého územního vymezení zákonným platidlem nejdéle po šest měsíců od konce přechodného období; toto období lze vnitrostátními právními předpisy zkrátit."

18. Dojdeme-li k závěru, že článek 5 nařízení č. 1103/97 vyžaduje zaokrouhlení cen za minutu hovoru v souladu s pravidly stanovenými v uvedeném nařízení, je metoda přepočtu a zaokrouhlování používaná O2 přípustná, a to i přes její nepříznivý vliv na spotřebitele, kteří si zvolí určitý tarif, jako 0,05 DEM za minutu volání po 21. hodině do pevné sítě. Pokud na druhé straně usoudíme, že takové částky nepatří mezi ty, které jsou uvedeny v článku 5, nebude nutné je zaokrouhlit na nejbližší cent podle uvedeného ustanovení; otázkou však zůstává, zda může O2 přesto provádět takové zaokrouhlení jednostranně. Existují tři možné odpovědi: zaprvé, jak podpůrně argumentuje O2, že nařízení č. 1103/97 výslovně nezakazuje zaokrouhlování jiných částek, než které podléhají článku 5, a že používaná metoda zaokrouhlování je proto slučitelná s nařízením; zadruhé, jak argumentuje Verbraucher-Zentrale, že nařízení č. 1103/97 požaduje nejvyšší míru přesnosti při přepočtu peněžních částek, které nespadají do působnosti článku 5, a že je tedy v důsledku toho zaokrouhlovací praxe používaná O2 neslučitelná s nařízením; zatřetí, že nařízení č. 1103/97, ačkoli nevylučuje zaokrouhlování jiných peněžních částek než těch, které jsou uvedeny v článku 5, podřizuje takové zaokrouhlování určitým omezením.

19. Zodpovězení těchto hlavních otázek bude vyžadovat analýzu cílů sledovaných nařízením č. 1103/97 a souvislostí, v nichž bylo přijato. Následně provedu analýzu základního pravidla trvání právních nástrojů stanovenou v článku 3 nařízení č. 1103/97. Budu argumentovat, že uvedené pravidlo je základním ustanovením pro jakékoli posouzení dopadů zavedení eura na stávající smlouvy. Konkrétní otázky položené Landgericht budou poté řešeny v následujícím pořadí: Je cena za minutu hovoru, tak jak je popsaná v původním řízení, částkou, která má být placena nebo vyúčtována? Není-li tomu tak, může být taková částka po přepočtu na euro zaokrouhlena? Je-li zaokrouhlení přípustné u částek jiných než jsou částky, které mají placeny nebo vyúčtovány, jaká jsou případná omezení vyplývající z nařízení č. 1103/97, pokud jedna strana smlouvy jednostranně rozhodne, že tyto částky mají být zaokrouhleny?

B – *Cíle nařízení č. 1103/97*

20. Záruka právní jistoty uznávaná Soudním dvorem jako obecná zásada práva Společenství je základní zásadou [7], z níž vychází nařízení č. 1103/97.

7 — Viz například rozsudky ze dne 13. listopadu 1990, Fedesa a další (C-331/88, Recueil, s. I-4023, body 7 až 11); ze dne 29. února 1996, Inzo *v.* Belgische Staat (C-110/94, Recueil, s. I-857, bod 21), a ze dne 20. března 1997, Land Rheinland-Pfalz *v.* Alcan Deutschland (C-24/95, Recueil, s. I-1591, body 29 až 37).

21. Je třeba připomenout, že nařízení č. 1103/97 vstoupilo v platnost ve všech členských státech dne 20. června 1997, dlouho před vstupem v platnost nařízení č. 974/98 o zavedení eura a nařízení č. 2866/98 o přepočítacích koeficientech mezi eurem a měnami členských států přijímajících euro. Tato skutečnost je sama o sobě důkazem významu zajištění právní jistoty pro všechny hospodářské subjekty ve Společenství přijetím pravidel stanovených v nařízení č. 1103/97, zejména pravidel souvisejících s trváním právních nástrojů a přepočtem a zaokrouhlováním peněžních částek.

22. Bylo mimořádně důležité zajistit, aby přechod na novou měnu nevyvolal nestabilitu ve smluvních vztazích a nejistotu mezi hospodářskými subjekty s ohledem na důsledky zavedení eura. Co možná nejdříve a co možná nejzřetelněji bylo třeba zaručit kontinuitu hodnoty ohledně částek předtím vyjádřených v národních měnových jednotkách v měně euro, neboť bez takové kontinuity – například v případě nízké přesnosti přepočítacích operací – by mohla vzniknout nebezpečná cenová nestabilita, která by byla k újmě spotřebitelů [8]. V tomto kontextu zajišťují pravidla stanovená nařízením č. 1103/97 jednotný rámec, který zamezuje nejistotě mezi hospodářskými subjekty.

C – *Pravidlo trvání právních nástrojů v článku 3 nařízení č. 1103/97*

23. Článek 3 nařízení č. 1103/97 stanoví základní pravidlo trvání právních nástrojů, které představuje vůdčí zásadu celého procesu zavádění jednotné měny.

24. Zásada trvání smluv *„pacta sunt servanda"* je obecnou právní zásadou, kterou Soudní dvůr výslovně charakterizoval jako „zásadu uznávanou každým právním řádem" [9]. Článek 3 však má širší dosah, než je pouhé vyjádření této zásady, a to v tom smyslu, že zajišťuje, aby všechny smluvní podmínky a právní nástroje zůstaly novou měnou nedotčeny. Podle článku 1 zahrnují právní nástroje mimo jiné a kromě smluv také právní předpisy a správní akty. Článek 3 proto nelze považovat pouze za ustanovení, které má upozornit na skutečnost, že v právních předpisech členských států existují pravidla, jež potvrzují obecnou zásadu trvání smluv v kontextu zavedení nové měny. To je zvláště patrné, pokud vezmeme v úvahu některé konkrétní důvody pro zařazení článku 3 do nařízení č. 1103/97.

8 — Nutnost zohlednit postavení spotřebitelů při přechodu na euro je výslovně zmíněna v pátém a sedmém bodu odůvodnění nařízení č. 1103/97.

9 — Rozsudek ze dne 16. června 1998, Racke v. Hauptzollamt Mainz (C-162/96, Recueil, s. I-3655, bod 49).

25. Jednotlivá nařízení o euru včetně nařízení č. 1103/97 mají „zajistit vyvážený přechod, zejména pro spotřebitele“ [10]. Jinými slovy, jak zdůrazňuje Landgericht, tento přechod nesmí spotřebitele neodůvodněně zatěžovat. Tento zájem na ochraně spotřebitele je navíc jedním z důvodů pro zařazení článku 3 do nařízení č. 1103/97 [11].

26. V konkrétních souvislostech přípravy na přechod na jednotnou měnu je pochopitelné, že si spotřebitelé museli být jisti tím, že smluvní podmínky, a zejména ustanovení o cenách vyjádřených v národních měnových jednotkách, se nezmění pouze z důvodu přepočtu těchto peněžních částek na jednotku euro.

27. Článek 3 nařízení č. 1103/97 se týká nejen ochrany spotřebitele, ale zabývá se v této souvislosti i odůvodněnými obavami z možných nepříznivých důsledků pro cenovou stabilitu v eurozóně vyplývajících ze zavedení jednotné měny. V souvislosti s přechodem na euro nebylo možno ponechat problematiku vyloučení možného nárůstu cen, způsobeného výhradně zavedením eura, pouze na vnitrostátních právních předpisech jednotlivých členských států a jejich mechanismech prevence cenových pohybů. Článek 3 proto představuje důležité ustanovení pro účely zajištění jednotnosti při plnění cíle spočívajícího v dosažení cenové stability v průběhu procesu přechodu na novou měnu. Zavedení eura představuje základní krok v rámci jednotné evropské měnové politiky a je nutno připomenout, že udržení cenové stability je prvořadým cílem vymezení a provádění takové politiky, jak výslovně stanoví čl. 4 odst. 2 ES [12].

28. Článek 3 nařízení č. 1103/97 je základním ustanovením celého procesu zavádění eura. Z pravidla trvání právních nástrojů stanoveného v článku 3 a ze zásady právní rovnocennosti eura a národních měnových jednotek lze odvodit zásadu neutrality, z níž vycházejí jednotlivá nařízení o euru [13]. Podle této zásady neutrality se nemůže přechodem z národních měnových jednotek na jednotku euro změnit hodnota žádných závazků ani pohledávek vyplývajících z určitého právního nástroje. Jejich hodnota musí zůstat stejná

10 — Pátý bod odůvodnění nařízení č. 1103/97.

11 — Sedmý bod odůvodnění potvrzuje, že „ustanovení o trvání smluv mohou splnit svůj účel, to znamená poskytnout právní jistotu a průhlednost hospodářským subjektům a *zejména spotřebitelům* pouze tehdy, jestliže vstoupí v platnost co nejdříve“ (zvýraznění doplněno).

12 — Článek 4 odst. 2 ES stanoví, že „[s]ouběžně s tím zahrnují tyto činnosti [členských států a Společenství] za podmínek, v harmonogramu a v souladu s postupy stanovenými v této smlouvě neodvolatelné stanovení měnových kurzů vedoucích k zavedení jednotné měny – ECU, *jakož i vymezení a provádění jednotné měnové a devizové politiky, jejímž prvořadým cílem je udržet cenovou stabilitu*“ (zvýraznění doplněno).

13 — Některé vnitrostátní právní předpisy, které mají zajistit, aby vnitrostátní právní a měnové systémy byly slučitelné s nařízeními o euru, výslovně potvrzují tuto zásadu neutrality ve vztahu ke stávajícím právním nástrojům. Tak je tomu například u článku 6 španělského zákona č. 46/98 ze dne 17. prosince 1998 o zavedení eura, který stanoví, že „nahrazením pesety eurem se nezmění hodnota pohledávek ani závazků bez ohledu na jejich povahu a jejich hodnota zůstane totožná jako hodnota, kterou měly v okamžiku přechodu, bez přerušení“.

jako hodnota závazků či pohledávek před změnou měnové jednotky. Zavedení eura je třeba považovat za neutrální událost s ohledem na právní nástroje existující v době jeho zavedení, včetně hodnoty jakýchkoli peněžních částek uvedených v těchto nástrojích. To odpovídá účelu nařízení č. 1103/97, kterým je zajistit co možná nejmenší dopady změn, jež si vyžádá zavedení eura, na dotčené spotřebitele a zabránit inflačnímu trendu.

29. I kdyby jediným cílem článku 3 bylo potvrdit platnost obecné právní zásady[14], kterou uznávají i různé vnitrostátní právní systémy, ze znění uvedeného ustanovení a z cílů nařízení č. 1103/97 je zřejmé, že tento článek má své vlastní právní důsledky[15]. I pokud by ve skutečnosti vnitrostátní ustanovení některých členských států připouštěla, aby jeden hospodářský subjekt jednostranně měnil právní nástroje nebo, přesněji řečeno, jakékoli smluvní podmínky k újmě spotřebitelů, a to výhradně z důvodu přechodu na jednotku euro, článek 3 by použití takových vnitrostátních ustanovení vylučoval[16].

30. Pokud je článek 3 nařízení č. 1103/97 relevantním pravidlem, které se týká ochrany a používání eura v průběhu jeho zavádění, je ve vztahu k zúčastněným členským státům součástí jednotných měnových předpisů Společenství[17]. V tomto ohledu článek 3 představuje soukromoprávní důsledek nařízení o euru, který má přednost před jakýmikoli odlišnými vnitrostátními ustanoveními práva použitelného pro smlouvy, *lex contractus*. To je zcela pochopitelné, pokud si uvědomíme, že článek 3 byl do nařízení č. 1103/97 zařazen s cílem zajistit stejnou míru ochrany jednotné měny a vysokou míru právní jistoty a transparentnosti v rámci celého procesu jejího zavádění.

31. Rámec pro jednotku euro upravený nařízeními č. 1103/97 a 974/98 proto staví do popředí následující zásady a pravidla: (1) zásadu, že by euro mělo být používáno jako jediné zákonné platidlo, které nahrazuje národní měny; (2) právní rovnocennost mezi eurem a národními měnovými jednotkami; (3) pravidlo trvání právních nástrojů

14 — Na nějž výslovně odkazuje sedmý bod odůvodnění nařízení č. 1103/97.

15 — V německých právních kruzích je tato problematika předmětem rozsáhlých diskuzí. Viz Ritter, Jan Wilhelm, *Euro-Einführung und IPR unter besonderer Berücksichtigung nachehelicher Unterhaltsverträge*, Lang, Frankfurt a. M., 2003, s. 91 až 117, zvláště s. 117, a Hahn, Marie-Therese, *Europäische Währungsumstellung und Vertragskontinuität: eine Rechtsvergleichende Analyse aus der Perspektive Deutschlands, Frankreichs und Großbritanniens unter Berücksichtigung der Verordnung (EG) Nr. 1103/97*, Lang, Frankfurt a. M., 1999, s. 101 až 114.

16 — Samozřejmě s výjimkou případné jiné dohody dotčených stran, kterou výslovně připouští článek 3.

17 — Viz osmý bod odůvodnění nařízení č. 1103/97, který uznává, že zavedení eura znamená změnu měnového práva členských států.

a neutrality, pokud jde o hodnotu peněžních částek uvedených v takových právních nástrojích; a (4) zásadu smluvní volnosti. Všechny výše uvedené zásady a pravidla mají zvláštní význam při určování, zda podle nařízení o euru a zejména podle nařízení č. 1103/97 může jedna smluvní strana jednostranně rozhodnout o zaokrouhlení jednotkových cen na nejbližší cent, pokud je přímým důsledkem takového zaokrouhlení podstatná změna výsledných peněžitých závazků ostatních hospodářských subjektů [18].

D – *Je taková cena, jakou popisuje Landgericht München, částkou, která má být zaplacena nebo vyúčtována?*

32. Ze skutečnosti, že článek 3 nařízení č. 1103/97 stanoví, že zavedení eura nepůsobí změnu jakýchkoli ustanovení právních nástrojů ani neopravňuje k nesplnění právních závazků, ani nepřiznává některé ze stran oprávnění takový právní nástroj jednostranně změnit, může vyplývat, že všechny ceny vyjádřené v národní měně, jako podstatné náležitosti smluv, musí být přepočteny na euro s co možná nejvyšší mírou přesnosti. Skutečností však je, že v procesu přechodu z jedné měny na jinou může být z praktických důvodů v některých případech nezbytné provést zaokrouhlení [19]. Není proto překvapující, že nařízení č. 1103/97 umožňuje a upravuje zaokrouhlování některých peněžních částek.

33. Článek 5 stanoví, že zaokrouhlení na nejbližší cent se použije především u peněžních částek, které mají být zaplaceny. Přestože nařízení o euru neobsahují žádné vymezení peněžních částek, které mají být zaplaceny, O2 a Komise se shodují v tom, že „peněžní částky, které mají být zaplaceny", zahrnují všechny formy peněžitých dluhů [20].

34. V rozporu s pojetím O2 však nelze cenu za minutu hovoru považovat za cenu, která má být zaplacena, neboť sama o sobě nepředstavuje peněžitý dluh. Pouze tehdy, je-li znám celkový počet minut trvání telefonního hovoru, jsou k dispozici nezbytné údaje ke zjištění částky, která má být za uvedený hovor zaplacena. Právě v tento okamžik se zákazník stává dlužníkem telefonního operátora ohledně určité peněžní částky. Pokud

18 — Tato změna je způsobena aritmetickým dopadem násobení, v jehož důsledku se malá změna vyplývající z přepočtu a zaokrouhlení jednotkové ceny zmnohonásobí ve výsledné dlužné částce, v závislosti na tom, kolik jednotek bylo zakoupeno.

19 — Příklady předchozích právních předpisů upravujících zaokrouhlování přijatých ve Španělsku v devatenáctém století a ve Spojeném království ve dvacátém století jsou uvedeny v Martín Mélendez, Maria Teresa, *El Euro – Paridad, continuidad, conversión y redondeo*, La Ley, Madrid, 2001, s. 234 až 238.

20 — Viz také *The Introduction of the euro and the rounding of currency amounts*, DGII/C4-SP(99), aktualizováno v únoru 1999, s. 10.

zákazník v průběhu určitého období neuskuteční žádné telefonické hovory, zjevně nevzniká žádný peněžitý dluh, přestože nadále platí dohodnutá cena za minutu hovoru.

35. Důvod zaokrouhlení částek výslovně uvedených v článku 5 nařízení č. 1103/97 na nejbližší cent je praktického rázu, jak zdůrazňuje Komise, a je přímým důsledkem skutečnosti, že se euro dělí na sto centů a neexistuje žádné zákonné platidlo pro dílčí jednotky centu [21]. Peněžní částky uvedené v článku 5 jsou proto ty, které po přepočtu z praktických důvodů neumožňují vyšší míru přesnosti než nejbližší cent. Tyto praktické důvody naopak neodůvodňují zaokrouhlení ceny za minutu hovoru na nejbližší cent, neboť taková cena sama o sobě nepředstavuje peněžitý dluh.

36. Článek 5 používá stejné pravidlo zaokrouhlování na nejbližší cent pro částky, které mají být vyúčtovány. Ani tyto částky nejsou v nařízeních o euru vymezeny. Jak Komise zdůrazňuje ve svém písemném vyjádření, do této kategorie spadají částky používané pro účetní účely v rámci výpisů z účtu nebo účetních rozvah. I když tyto částky nemusí být konečnými částkami, které mají být zaplaceny, ve svém důsledku představují peněžité dluhy. Je zřejmé, že cena za minutu hovoru není sama o sobě částkou, o níž má být proveden záznam do účetních knih telefonních operátorů. Cena za minutu hovoru se používá pouze při mezivýpočtech [22] nezbytných ke zjištění částek, které mají být zaplaceny (jako je konečná částka faktury) a případně vyúčtovány (což může být případ nákladů každého telefonního hovoru).

37. Praktické důvody pro zaokrouhlení na nejbližší cent u konečných částek, jež mají být zaplaceny nebo zaznamenány v účetních knihách, navíc neodůvodňují zaokrouhlení na nejbližší cent ceny za minutu hovoru, která se používá pouze při výpočtu těchto částek.

38. Vzhledem k tomu, že podle informací poskytnutých Landgericht vychází výpočet nákladů na každý telefonní hovor v konečném důsledku dokonce nikoli z ceny za minutu hovoru, nýbrž z šestiny takové částky, která odpovídá jednotkové ceně za deset vteřin, nelze cenu za minutu hovoru považovat za částku, která má být vyúčtována, a tedy po přepočtu na euro

21 — Článek 2 nařízení č. 974/98 stanoví, že „[p]očínaje 1. lednem 1999 je měnou zúčastněných členských států euro. Měnovou jednotkou je jedno euro. Jedno euro se dělí na sto centů." Článek 3 stejného nařízení stanoví, že „[e]uro nahrazuje měny jednotlivých zúčastněných členských států podle přepočítacích koeficientů".

22 — Pojem „mezivýpočet" je výslovně uveden v jedenáctém bodu odůvodnění nařízení č. 1103/97.

zaokrouhlena na nejbližší cent. Ve skutečnosti, v tomto konkrétním případě není cena za minutu hovoru ani částkou, která se používá přímo při výpočtu nákladů účtovaných za každý telefonní hovor.

39. Nemohu proto souhlasit s tvrzením O2, že se výraz „peněžní částky, které mají být zaplaceny či vyúčtovány" v článku 5 nařízení č. 1103/97 vztahuje na všechny peněžní částky. Zmíněné ustanovení nepředepisuje, že na nejbližší cent mají být zaokrouhleny *„všechny peněžní částky"*. Stanoví, že *„peněžní částky, které mají být zaplaceny či vyúčtovány*, budou při zaokrouhlování po přepočtu na jednotku euro podle článku 4 zaokrouhleny nahoru nebo dolů na nejbližší cent" [23].

40. Skutečnost, že všechny peněžní částky vyjádřené v národní měně zúčastněného členského státu mají být přepočítány na euro, neznamená, že mají být přepočítány na nejbližší cent. O2 tvrdí, že kdykoli se přepočítává peněžní částka, musí být zaokrouhlena na nejbližší cent, nedokládá však tento závěr žádnými argumenty.

41. Článek 5 nařízení č. 1103/97 *a contrario* jasně připouští, že přepočet nemusí nutně vyžadovat zaokrouhlení. Zmíněné ustanovení totiž ukládá zaokrouhlení na nejbližší cent pro „peněžní částky, které mají být zaplaceny nebo vyúčtovány, [...] *při zaokrouhlování* po přepočtu na jednotku euro podle článku 4" [24]. Nesouhlasím proto s tvrzením O2, že článek 4 připouští přepočet a zaokrouhlení a článek 5 upravuje pouze způsoby zaokrouhlování. Přepočet a následné zaokrouhlení jsou dvě zcela odlišné operace. Článek 4 stanoví podmínky, za kterých jsou peněžní částky uvedené v národních měnových jednotkách přepočteny na euro [25]. Nezabývá se již zaokrouhlením přepočtených peněžních částek [26]. Tuto problematiku řeší článek 5 s ohledem na peněžní částky, které mají být zaplaceny nebo vyúčtovány.

42. Podle mého názoru by proto odpověď na první otázku měla znít, že taková částka, jako je cena za minutu hovoru, není částkou,

23 — Zvýraznění bylo doplněno.

24 — Zvýraznění bylo doplněno.

25 — Článek 4 odst. 4 také určuje, jakým způsobem musí být přepočet jedné národní měnové jednotky na jinou proveden. Tato otázka zjevně nemá pro projednávaný případ žádný význam.

26 — Článek 4 upravuje zaokrouhlení ve dvou případech, z nichž oba jsou mimo rámec analýzy v projednávaném případě. Zaprvé čl. 4 odst. 2 zakazuje zaokrouhlení nebo úpravu přepočítacích koeficientů, které mají být podle čl. 4 odst. 1 vyjádřeny na šest platných číslic. Zmíněné ustanovení se zjevně netýká zaokrouhlení peněžních částek po přepočtu na eura. Zadruhé čl. 4 odst. 4 upravuje přesná pravidla, včetně pravidla pro zaokrouhlování, pro přepočet peněžních částek z jedné národní měny na jinou, což je opět otázka mimo rámec analýzy v projednávaném případě.

která má být zaplacena nebo vyúčtována ve smyslu článku 5 nařízení č. 1103/97. Takové částky, jako cena za minutu hovoru, jsou peněžní částky používané při mezivýpočtech prováděných za účelem vyčíslení částek, které mají být zaplaceny nebo vyúčtovány.

43. Vzhledem k tomu, že peněžní částky uvedené v článku 5 jsou částky, u kterých není z praktických důvodů možné dosáhnout po přepočtu vyšší míry přesnosti než na nejbližší cent, uplatní se zaokrouhlení na nejbližší cent v rámci telekomunikační faktury výhradně na konečnou fakturovanou částku.

44. Pokud jde o jednotlivé částky odpovídající nákladům každého telefonního hovoru, je zaokrouhlení na nejbližší cent přípustné, pokud náklady na každý telefonní hovor (z praktických důvodů souvisejících s účetnictvím nebo ve světle zvláštních smluvních podmínek sjednaných smluvními stranami) musí být vyúčtovány jednotlivě. Ostatně, pokud zaokrouhlení proběhne za těchto okolností, bude mít obvykle neutrální dopad na konečnou výši faktury k zaplacení. Vzhledem k tomu, že jednotlivé náklady na každý telefonní hovor závisí na délce trvání dotčeného hovoru, a vzhledem k proměnlivosti této veličiny, bude zaokrouhlování nahoru nebo dolů prováděno náhodně a konečná výše faktury tak bude prakticky stejná, jako v případě vyšší míry přesnosti při vyčíslení jednotlivých částek faktury[27].

E – *Může taková částka, jako je cena za minutu hovoru používaná při mezivýpočtu, být zaokrouhlena po přepočtu na euro?*

45. Jak bylo uvedeno výše, článek 5 upravuje zaokrouhlení částek, které mají být zaplaceny nebo vyúčtovány, na nejbližší cent, a z žádného ustanovení nařízení č. 1103/97 nevyplývá, že by zaokrouhlení na nejbližší cent podléhaly i částky používané při mezivýpočtu. Jak zdůrazňuje Komise, neexistují žádné praktické důvody, proč by v rámci mezivýpočtu, který jednoduše nepodléhá pravidlům pro zaokrouhlování stanoveným v článku 5, neměla být zachována vyšší míra přesnosti při přepočtu než na nejbližší cent.

27 — Skutečnost, že nařízení č. 1103/97 upravuje zaokrouhlení nahoru v případě, kdy vede přepočet k výsledku nacházejícímu se přesně ve středu, znamená, že existuje větší pravděpodobnost zaokrouhlení nahoru než dolů. Jinými slovy, počet telefonních hovorů, jejichž jednotlivé náklady jako částka, která má být vyúčtována, může vést k zaokrouhlení nahoru, bude obvykle vyšší než počet hovorů, kdy bude cena zaokrouhlena dolů. Tento efekt však bude zanedbatelný a, co je nejdůležitější, je důsledkem skutečnosti, že samotný článek 5 nařízení upravuje zaokrouhlení nahoru v případě, že přepočet částek, které mají být zaplaceny nebo vyúčtovány, vede k výsledku nacházejícímu se přesně ve středu.

46. Naopak zaokrouhlení částek, jako je cena za minutu hovoru, při mezivýpočtu, i pokud jde o zaokrouhlení na nejbližší cent, nebude nařízením č. 1103/97 vyloučeno, pokud se na tomto zaokrouhlení dohodnou dotčené hospodářské subjekty, jmenovitě smluvní strany. Zásada smluvní volnosti je výslovně uznána v článku 3 a neexistuje žádný důvod omezovat tuto svobodu při zaokrouhlování nahoru nebo dolů na nejbližší cent v rámci mezivýpočtu. Skutečnost, že článek 5 nařízení neupravuje zaokrouhlování těchto částek, nelze považovat, *a contrario*, za zákaz takového zaokrouhlení.

47. Musíme však mít na paměti, že při zaokrouhlení peněžní částky je zisk jedné strany současně ztrátou pro druhou stranu, a celkový zisk a ztráta jsou tedy rovny nule. Dohoda o zaokrouhlení by proto byla velmi neobvyklá, neboť je velmi nepravděpodobné, že by jedna smluvní strana byla ochotna přijmout ztráty, které nutně plynou ze zaokrouhlení jednotkových cen používaných při mezivýpočtech, výlučně ve prospěch druhé smluvní strany smlouvy.

48. Z výše uvedených úvah vyplývá, že zaokrouhlování jednotkové ceny na nejbližší cent používané při mezivýpočtu je slučitelné s nařízením čl. 1103/97, pokud se na tom dotčené strany dohodnou. V projednávaném případě však bylo rozhodnutí o zaokrouhlení cen za minutu hovoru používaných při mezivýpočtu přijato jednostranně O2.

49. Nařízení č. 1103/97 neobsahuje žádné ustanovení, které by výslovně zakazovalo jednostranné rozhodnutí jedné smluvní strany o zaokrouhlení částky vyplývající z přepočtu na euro jednotkové ceny používané při mezivýpočtu za účelem určení částek, které mají být zaplaceny nebo vyúčtovány druhou smluvní stranou. Ve svém písemném vyjádření Komise na tuto skutečnost správně upozorňuje, když uvádí, že článek 5 nezakazuje započtení jiných peněžních částek, než které jsou výslovně uvedeny ve zmíněném ustanovení. Zaprvé by takový zákaz musel být jasně uveden. Zadruhé by článek 5 musel stanovit potřebný počet desetinných míst. V rozporu s argumentem Verbraucher-Zentrale v původním řízení není nezbytné, aby hospodářský subjekt, jako je O2, vyjádřil přepočtené ceny za minutu hovoru s co možná nejvyšší mírou přesnosti. Navíc je třeba připomenout, že jedenáctý bod odůvodnění nařízení č. 1103/97 objasňuje, že pravidla pro zaokrouhlování stanovená v nařízení „nemají vliv na žádnou zaokrouhlovací praxi, zvyklosti nebo vnitrostátní předpisy pro zaokrouhlování, které zajišťují vyšší stupeň přesnosti pro mezivýpočty". Zmíněný bod odůvodnění je zjevně v rozporu s argumentem, že výchozí režim musí vždy obsahovat nejvyšší míru přesnosti.

50. Skutečnost, že jednostranné zaokrouhlení peněžní částky za účelem výpočtu částky, která má být zaplacena nebo vyúčtována, je v zásadě přípustné, však neznamená, že takové zaokrouhlení nepodléhá žádným omezením přímo stanoveným v nařízení č. 1103/97. Článek 3 nařízení č. 1103/97 stanoví základní pravidlo trvání smluvních podmínek. Pokud ceny za minutu hovoru představují podstatné náležitosti smlouvy, musí být jednostranné rozhodnutí o zaokrouhlení těchto cen nevyhnutelně posuzováno ve světle tohoto pravidla. V rozporu s pojetím O2 tedy existuje ustanovení práva Společenství, které může uložit omezení pro jednostranné zaokrouhlení cen za minutu hovoru, které byly smluvně sjednány se zákazníky.

F – *Omezení uložená nařízením č. 1103/97 v případech, kdy jedna smluvní strana jednostranně rozhodne o zaokrouhlení jednotkových cen používaných při mezivýpočtu*

51. Existuje jasný rozdíl mezi částkami, které mají být zaplaceny nebo vyúčtovány, na straně jedné, a částkami používanými při mezivýpočtu, na straně druhé. Tyto dva druhy peněžních částek však nelze zcela oddělit a ignorovat skutečnost, že částky používané při mezivýpočtu hrají podstatnou roli při určení částek, které mají být zaplaceny nebo vyúčtovány. Není pochyb o tom, že jednostranné zaokrouhlení částky používané při výpočtu sumy, která má být zaplacena nebo vyúčtována, určitým hospodářským subjektem může mít podstatný dopad na vyčíslení uvedené sumy, k újmě ostatních hospodářských subjektů [28].

52. To je přesně to, k čemu dojde v případě, kdy se telefonní operátor, jako je O2, rozhodne zaokrouhlit na nejbližší cent jednotlivé sazby cen za minutu hovoru po jejich přepočtu na euro. Pokud takové zaokrouhlení vede ke zvýšení částky, která má být zaplacena nebo vyúčtována s ohledem na telefonní hovory uskutečněné zákazníky na základě určitého minutového tarifu (například cena 0,05 DEM za hovory uskutečněné po 21. hodině do pevné sítě), je takové zaokrouhlení v přímém rozporu s pravidlem trvání smluvních podmínek stanoveným v článku 3 nařízení č. 1103/97.

53. Takové zaokrouhlení zahrnuje jednostrannou změnu konkrétní smluvně sjednané podmínky, na jejímž základě se smluvní

28 — Některé členské státy správně rozpoznaly riziko jednostranného zaokrouhlení jednotkových cen na nejbližší cent, zejména v oblasti telekomunikací, které má závažné důsledky pro výši konečných částek, jež mají být uhrazeny spotřebiteli. Toto riziko navíc odůvodňuje stávající ustanovení vnitrostátních právních předpisů, jejichž účelem je připravit vnitrostátní právní systémy na zavedení eura. Dobrým příkladem může být čl. 11 odst. 2 španělského zákona č. 46/1998 ze dne 17. prosince 1998, změněný zákonem č. 9/2001 ze dne 4. června 2001, který stanoví, že po přepočtu mají být jednotkové ceny včetně telekomunikačních cen vyčísleny na šest desetinných míst.

strany dohodly na konkrétní ceně za minutu hovorů uskutečněných po určitém čase a v rámci určitého tarifu. Žádná ze smluvních stran smlouvy nepodmínila svůj souhlas s určitou cenou za minutu hovoru tím, že by telefonní hovory trvaly právě jednu minutu. Namísto toho zmíněná sazba umožnila smluvním stranám vypočítat pravděpodobné náklady každého telefonního hovoru bez ohledu na jeho délku a celkové náklady všech uskutečněných telefonních hovorů. V důsledku toho je dopad zaokrouhlení ceny za minutu hovoru třeba posuzovat ve světle jeho vlivu na náklady každého telefonního hovoru nebo celkové náklady všech uskutečněných telefonních hovorů (což jsou „částky, které mají být zaplaceny nebo vyúčtovány").

54. Nemohu proto souhlasit s Komisí, která výslovně tvrdí, že přesnost přepočtu je faktor zcela odlišný od trvání smluv, a uvádí, že se projednávaný případ netýká otázky trvání smluvních podmínek, nýbrž výlučně míry přesnosti přepočtu na eura. Podle mého názoru existuje úzká souvislost mezi přesností přepočtu cen za minutu hovoru a trváním smluvních podmínek, neboť smluvně sjednaná cena za minutu hovoru je ve skutečnosti smluvní podmínkou. Obecně, pokud je smluvně sjednána určitá jednotková cena, může být zachování vyšší míry přesnosti než na nejbližší cent nutné pro zajištění trvání smluvní podmínky, která určuje cenu. To je zvláště patrné, pokud vezmeme v úvahu, že jistě nebylo zamýšleno, aby nařízení č. 1103/97 umožňovalo zvýšení cen jako pouhý důsledek přepočtu národních měnových jednotek na eura. Aby se předešlo takovému zvýšení, je nezbytně nutné, aby byl článek 3 nařízení č. 1103/97 vykládán v tom smyslu, že za určitých okolností je třeba při výpočtu zachovat vyšší míru přesnosti než na nejbližší cent, pokud jde o peněžní částky používané při mezivýpočtu.

55. Podle mého názoru nařízení č. 1103/97 (a zejména článek 3) nepřipouštějí takovou změnu smluvní podmínky v důsledku zaokrouhlovací praxe jednostranně uplatňované O2. Pokud skutečně dochází ke zvýšení ceny, která má být zaplacena za hovory uskutečněné po 21. hodině všemi spotřebiteli, kteří si zvolí tarif „Genion Home", mění se i smluvně sjednaná cena za minutu hovoru. O2 a její zákazníci si v podstatě ujednali, že za každý desetiminutový hovor uskutečněný po 21. hodině bude zaplacena částka 0,50 DEM. Cena za minutu hovoru představující náklady spotřebitelů na telefonní hovory uskutečněné po 21. hodině nebyla *jedinou* podmínkou smlouvy, avšak byla zcela jistě *jednou* ze smluvních podmínek sjednaných mezi O2 a každým zákazníkem. Není pochyb, že taková zaokrouhlovací praxe, jakou použila O2, mění tuto konkrétní smluvní podmínku a následně přerušuje její trvání k újmě každého zákazníka, který uskutečňuje telefonní hovor po 21. hodině.

56. Pokud je toto zvýšení prezentováno jako pouhý výsledek přepočtu částek, které byly dříve vyjádřeny v německých markách, na eura, jedná se o porušení článku 3 nařízení č. 1103/97.

57. O2 této analýze oponuje argumentem, že zaokrouhlení na nejbližší cent, které používá, je neutrální metodou, pokud jde o zvyšování cen k újmě jejích zákazníků. Na podporu tohoto závěru argumentuje, že zaokrouhlení všech smluvně sjednaných cen za minutu hovoru na nejbližší cent se v konečném důsledku nedotýká zákazníků jako celku, neboť, přestože přepočet čtrnácti cen za minutu hovoru vedl v sedmi případech ke zvýšení cen, ve zbývajících sedmi případech byly přepočtené ceny zaokrouhleny dolů, a tedy ve prospěch spotřebitelů.

58. Toto tvrzení však ignoruje zaprvé, že s ohledem na pravidlo trvání smluv je relevantní dopad na každou smluvní podmínku sjednanou s každým jednotlivým spotřebitelem, a nikoli celkový dopad na zákaznické smlouvy jako celek. K doložení této skutečnosti postačí konstatovat, že někteří spotřebitelé si mohli s O2 sjednat použití pouze některých konkrétních cen za minutu hovoru. I tvrzení O2, že zaokrouhlení by bylo neutrální pro všechny zákazníky používající ve stejné míře všechny sazby, však při podrobnější analýze neobstojí. Ve skutečnosti vedlo zaokrouhlení nahoru u sedmi cen za minutu hovoru ke zvýšení, které přesahovalo snížení cen zaokrouhlených dolů. Jinými slovy, i pokud (nesprávně) neposuzujeme každou jednotlivou cenu za minutu hovoru jako smluvní podmínku a namísto toho bereme v úvahu souhrn čtrnácti cen za minutu hovoru v rámci tarifu „Genion Home", není zaokrouhlovací praxe jednostranně použitá O2 neutrální. Vede opět ke zvýšení cen pro spotřebitele jako celek [29].

59. Na základě těchto úvah bych chtěl zdůraznit, že jednostranné rozhodnutí o tom, zda zaokrouhlit ceny za minutu hovoru v rámci tarifu „Genion Home", či nikoli, je přijímáno v klasické situaci informační asymetrie (kde jedna strana má k dispozici poznatky, které druhá strana postrádá). Z této asymetrie vyplývá reálné nebezpečí oportunistického jednání smluvní strany, která má k dispozici podrobnější informace o preferencích svých zákazníků, nejčastěji používaných cenách za minutu

29 — To lze ilustrovat na příkladu zákazníka X společnosti O2, který uskuteční měsíčně v rámci tarifu „Genion Home" telefonní hovory o celkové délce 420 minut (průměrně 14 minut denně). K tomu, abychom posoudili stejně všech 14 cen za minutu na základě odůvodnění O2, musíme předpokládat, že zmíněných 420 minut bylo rozděleno stejnoměrně mezi 14 různých cen za minutu hovoru, což odpovídá 30 minutám pro každou cenu za minutu hovoru v průběhu daného měsíce. Po provedení nezbytných výpočtů je zřejmé, že v důsledku přepočtu a následného zaokrouhlení různých cen na nejbližší cent jednostranně provedeného O2 zaplatí zákazník X za uskutečněné telefonní hovory o 0,22 DEM více (což odpovídá 0,11 eura) než před přepočtem na eura. Zdá se být takřka zbytečné poukazovat na výši zmíněných částek, neboť toto na první pohled nepodstatné zvýšení částek, které musí zákazník X zaplatit, je vynásobeno celkovým počtem zákazníků O2 používajících tarif „Genion Home".

hovoru a průměrné délce telefonních hovorů v rámci každé sazby, a zejména veškeré informace o nákladech a přínosech, které pravděpodobně vyplynou z rozhodnutí o zaokrouhlení takových cen na nejbližší cent.

60. Z hlediska nařízení č. 1103/97 skutečnost, že existuje nebezpečí oportunistického jednání, představuje legitimní důvod, proč zabránit O2 přijmout *jednostranné a neomezené* rozhodnutí o zaokrouhlení jednotlivých cen za minutu hovoru dříve sjednaných s jejími zákazníky, i pokud by se zaokrouhlení použilo bez rozlišení pro všechny ceny za minutu hovoru v rámci stejného tarifu. Zaprvé může zaokrouhlení takových cen za minutu hovoru na nejbližší cent vést ke zvýšení součtu částek, které mají být zaplaceny nebo vyúčtovány za telefonní hovory a které by bez tohoto přepočtu nevzrostly. Zadruhé nelze v důsledku výše uvedené informační asymetrie zvenku posoudit skutečný rozsah zvýšení ceny.

61. Pokud hospodářský subjekt, jako je O2, zjistí v souvislosti s informační asymetrií, že zaokrouhlení na nejbližší cent je pro něj prospěšné, pravděpodobně rozhodne o provedení takového zaokrouhlení. Pokud naopak zjistí, že v důsledku zaokrouhlení utrpí finanční ztrátu, rozhodne se zachovat při přepočtu vyšší míru přesnosti s cílem předejít ztrátám. V každém případě je hospodářský subjekt, který má přínos z informační asymetrie, ve výhodnějším postavení pro jednostranné rozhodnutí o zvýšení cen sjednaných s jeho zákazníky, za použití údajně neutrálního opatření, kterým je převod z národní měny na eura, za kterým je skryto zvýšení ceny.

62. Článek 3 nařízení č. 1103/97 je proto třeba vykládat v tom smyslu, že nevylučuje jednostranné zaokrouhlení takových peněžních částek, jako jsou jednotkové ceny používané při mezivýpočtu částek, které mají být zaplaceny nebo vyúčtovány, pokud při tomto zaokrouhlení nedochází z hlediska ostatních dotčených hospodářských subjektů ke zvýšení částek, které mají být zaplaceny nebo vyúčtovány a které by bez přepočtu na eura zůstaly beze změny.

63. Podle nařízení č. 1103/97 může jedna strana jednostranně zaokrouhlit jednotkové ceny používané při mezivýpočtu peněžních částek, které mají být zaplaceny nebo vyúčtovány, z uvedeného nařízení však vyplývá omezení pro takové zaokrouhlení: nesmí vést k systematickému zvýšení těchto částek. Skutečnost, zda jednostranné zaokrouhlení porušuje článek 3, či nikoli, je třeba posuzovat případ od případu. Toto posouzení bude záviset na proměnných, které se budou v jednotlivých členských státech lišit. Takovou proměnnou je například hodnota nejmenší dílčí jednotky národní měny, v níž byly jednotkové ceny dříve uváděny.

64. Tento problém se pokusím objasnit na příkladu, kdy by bylo možno provést jednostranné zaokrouhlení, aniž by došlo k porušení článku 3 nařízení č. 1103/97, a který vychází z údajů poskytnutých Landgericht München v projednávaném případě.

65. Před přepočtem německých marek na eura činila cena desetiminutového telefonního hovoru, například při tarifu 0,05 DEM za minutu hovoru uskutečněného po 21. hodině do pevné sítě, pro spotřebitele 0,50 DEM. Po přepočtu na eura a následném zaokrouhlení ze strany O2 činila cena za hovor 0,586749 DEM, což při zaokrouhlení na nejbližší fenik vede ke zvýšení ceny o 9 feniků ve srovnání s částkou smluvně sjednanou se zákazníkem za desetiminutový hovor při daném tarifu. Pokud by nebyla uvedená cena za minutu hovoru po přepočtu na eura zaokrouhlena, cena by činila 0,0255645 eura, což odpovídá nejvyšší míře přesnosti. Pokud by tato částka byla zaokrouhlena na čtyři desetinná místa, činila by cena za minutu hovoru 0,0256 eura. Pokud by se taková cena za minutu hovoru použila při dotyčném výpočtu, spotřebitel by za takový desetiminutový hovor zaplatil 0,256 eura. Výsledkem zaokrouhlení této částky na nejbližší cent v souladu s článkem 5 nařízení č. 1103/97 je 0,26 eura. Tato částka odpovídá 0,5085158 eura, čili, po zaokrouhlení na nejbližší fenik, 0,51 DEM namísto ceně 0,50 DEM, kterou bylo třeba zaplatit před přepočtem a zaokrouhlením.

66. Zaokrouhlení na čtyři desetinná místa patrně nezaručuje, že se pro zákazníky, kteří zvolí příslušný tarif, nezvýší částka, která má být zaplacena nebo vyúčtována a která by se bez přepočtu na eura nezvýšila. Nicméně, pokud zákazník uskuteční při stejné sazbě namísto desetiminutového telefonního hovoru patnáctiminutový hovor, bude nucen zaplatit 0,384 eura (0,0256 x 15), což při zaokrouhlení dolů na nejbližší cent činí 0,38 eura. Tato částka odpovídá 0,74 DEM namísto částky 0,75 DEM, kterou bylo třeba zaplatit za stejný telefonní hovor před přepočtem na eura (snížení o 0,01 DEM). Navíc například u pětiminutového telefonního hovoru při zmíněné konkrétní sazbě bude zákazník muset na základě zaokrouhlení na čtyři desetinná místa zaplatit 0,13 eura, což odpovídá přesně ceně 0,25 DEM, kterou by zaplatil za pětiminutový hovor při stejné sazbě před přepočtem.

67. Z výše uvedeného příkladu je patrné, že zaokrouhlení na čtyři desetinná místa může vést k určitým rozdílům, směrem nahoru nebo dolů, v částkách, které mají být zaplaceny za každý telefonní hovor uskutečněný za určitou cenu za minutu hovoru. Je však třeba uvést, na jedné straně, že i pokud by k takovému rozdílu došlo, nikdy by tento rozdíl nepřekročil částku v eurech odpovídající 0,01 DEM, a především, že tento rozdíl by byl náhodný, v závislosti pouze na přesné délce telefonního hovoru. Jinými slovy, konečný výsledek by byl neutrální, pokud jde o smluvní podmínky sjednané mezi smluvními stranami. Každý zákazník může

sice kontrolovat délku telefonního hovoru, nelze však realisticky předpokládat, že by se zákazníci rozhodli (a byli schopni) načasovat délku telefonních hovorů tak, aby tyto hovory trvaly přesný počet minut (například patnáct minut namísto čtrnácti) při konkrétních tarifech, aby tak získali prospěch, který by nicméně nikdy nepřesáhl v rámci každého telefonního hovoru částku 0,01 DEM.

68. Jednostranné zaokrouhlení na čtyři desetinná místa by tedy za popsaných okolností, ačkoli nepředstavuje nejvyšší možnou míru přesnosti, neovlivnilo smluvní podmínky sjednané smluvními stranami, a bylo by proto podle nařízení č. 1103/97 přípustné. Totéž však již neplatí pro zaokrouhlení na nejbližší cent, které jednostranně prováděla O2 v projednávaném případě. To, co je prezentováno jako (a musí být) neutrální přepočet a zaokrouhlení, je ve skutečnosti skryté zvýšení ceny.

69. Podle článku 3 nařízení č. 1103/97 by bylo možné jednostranně zaokrouhlit jednotlivé ceny za minutu hovoru v rámci tarifu, jako je tarif „Genion Home", na čtyři desetinná místa, nikoli však na nejbližší cent a dokonce ani na tři desetinná místa, neboť dva posledně jmenované způsoby zaokrouhlování jsou neslučitelné s pravidlem trvání smluvních podmínek a neutrality přepočítacích operací s ohledem na výši peněžních částek uvedených v dotčených smluvních podmínkách. To jinými slovy znamená, že různé ceny za minutu hovoru lze zaokrouhlit za podmínky, že toto zaokrouhlení zajišťuje míru rovnocennosti jednotkové ceny uvedené v eurech a této ceny uvedené v národní měně, která postačuje k zamezení systematického zvýšení částek, které mají být zaplaceny nebo vyúčtovány.

70. Výše uvedený bod ilustruje skutečnost, že někteří němečtí telefonní operátoři přepočítali své ceny za minutu hovoru a zaokrouhlili je na čtyři desetinná místa [30]. Jiní operátoři zaokrouhlili tyto ceny na tři desetinná místa, avšak vždy dolů, a tedy ve prospěch svých zákazníků.

71. V situaci popsané v bodu 70 nebo v jakémkoli jiném případě zaokrouhlení dolů, které prospívá jiným zúčastněným hospodářským subjektům (zejména spotřebitelům), nedochází při zaokrouhlovací praxi k žádnému porušení článku 3 nařízení č. 1103/97. V takovém případě totiž každý zákazník mlčky přijímá snížení cen.

30 — Pokud by O2 učinila totéž, její výslovný zájem poskytnout spotřebitelům možnost srovnat ceny za minutu nabízené různými telefonními operátory by byl zbytečný.

72. Konečně, omezení jednostranného zaokrouhlování jednotkových cen, která jsou v souladu s výše uvedenými kritérii, jsou nezbytně nutná i k zamezení podstatného překročení nejvyšší míry nepřesnosti zaokrouhlení přípustné podle nařízení o euru při přepočtu částek, které mají být zaplaceny. Nejvyšší míra nepřesnosti zaokrouhlení, kterou toleruje článek 5 nařízení č. 1103/97 při přepočtu částky, která má být zaplacena nebo vyúčtována, na eura je 0,005 eura. Možnost smluvní strany jednostranně rozhodnout o zaokrouhlení částky používané pro účely výpočtu takových částek způsobem, který by, *de facto*, vedl k mnohem nižší míře přesnosti částek, které mají být zaplaceny, by byla neslučitelná s cílem vyjádřeným v článku 5, kterým je zajištění vysoké úrovně přesnosti při přepočtu částek, které mají být zaplaceny.

III – Závěry

73. Zastávám proto stanovisko, že by Soudní dvůr měl na otázky položené vnitrostátním soudem odpovědět takto:

„1) Částka, jakou je cena za minutu hovoru, nepředstavuje částku, která má být zaplacena či vyúčtována ve smyslu článku 5 nařízení č. 1103/97. Jedná se o peněžní částku používanou při mezivýpočtech prováděných za účelem určení částek, které mají být zaplaceny nebo vyúčtovány.

2) Nařízení č. 1103/97 musí být vykládáno tak, že nebrání jednostrannému zaokrouhlení peněžních částek, jako jsou ceny za minutu hovoru používané při mezivýpočtu částek, které mají být zaplaceny nebo vyúčtovány dle smluvního ujednání, pokud s ohledem na článek 3 nařízení č. 1103/97 takové zaokrouhlení nezpůsobuje systematické zvýšení peněžních částek, které mají být zaplaceny nebo vyúčtovány."